WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Aldona Wapińska (spr.)
Sędzia SA – Urszula Wiercińska
Sędzia SO. del. – Marian Kociołek
Protokolant: – sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Warszawie
na rozprawie sprawy z powództwa
w z siedzibą

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o nałożenie kary pieniężnej
na skutek apelacji powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
z dnia 3 grudnia 2012 r.
sygn. akt XVII AmE 78/11

I zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następującą treść:

„1.zmienia zaskarżoną decyzję w punkcie drugim w ten sposób, iż obniża wymierzoną karę z kwoty zł (złotych) do kwoty zł (złotych);

2. oddala odwołanie w pozostałej części;

3. koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi."

II oddala apelację w pozostałej części;

III zasądza od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na rzecz , z siedzibą w kwotę 230 zł (dwieście trzydzieści złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SĄD APELACYJNY W WARSZAWIE

VI ACa 163/13 **U Z A S A D N I E N I E**

Decyzją z dnia 11 marca 2011 roku Nr DTA-451-7(31)/2010/2011/2717/DK/BH Prezes Urzędu Regulacji Energetyki po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, którego stroną był powód - „ " (wcześniej:) z siedzibą w , w sprawie wymierzenia temu przedsiębiorstwu kary pieniężnej w związku z ujawnieniem w prowadzonej przez nie działalności koncesjonowanej naruszenia prawa, polegającego na stosowaniu taryfy niezgodnie z określonymi w niej warunkami (art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne), tj. odmowie uznania przerw w dostarczaniu energii elektrycznej jako podstawy udzielenia bonifikat w odniesieniu do odbiorców posiadających umowy kompleksowe z Sp. z o.o. z siedzibą w - działającą obecnie pod firmą Sp. z o.o. z siedzibą w (dalej: „Sprzedawca"), orzekł, że:

1. powód nie wywiązał się z obowiązku stosowania taryfy zgodnie z określonymi w niej warunkami (art 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne), tj. przestrzegania przepisów dotyczących przerw w dostarczaniu energii elektrycznej, jako podstawy udzielenia bonifikat w odniesieniu do odbiorców posiadających umowy kompleksowe ze Sprzedawcą energii elektrycznej,
2. za działalność opisaną w punkcie 1 wymierzył Przedsiębiorstwu karę pieniężną w kwocie złotych.

Od powyższej Decyzji odwołanie złożył powód zaskarżając ją w całości i zarzucając naruszenie:

1. art. 175 ust. 1 Konstytucji RP, art. 2 k.p.c., art. 6 i art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., poprzez niezastosowanie w/w przepisów, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, z przekroczeniem przyznanym temu organowi kompetencji, dokonał we własnym zakresie ustaleń w przedmiocie istnienia oraz

zasadności roszczeń cywilnoprawnych o wypłatę bonifikaty za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej;

2. art. 46 ust. 4 pkt. 8, art. 47 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, § 5 ust. 3 pkt. 4), § 37a, § 38 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. Nr 128, póz, 895 ze zm. - dalej „Rozporządzenie Taryfowe") oraz § 40 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. Nr 93, póz. 623 ze zm.), poprzez błędną wykładnię w/w przepisów, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uznał, że obowiązek przestrzegania przepisów dotyczących przerw w dostarczaniu energii elektrycznej należy do warunków stosowania taryfy przedsiębiorstwa energetycznego prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji energii elektrycznej;

3. art. 65 § 2 k.c. poprzez błędne zastosowanie tego przepisu, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uznał, że postanowienie pkt. 4.4.1. taryfy zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 23 grudnia 2009 r., znak: DTA-4211- 113(10)/2009/2717/III/DK, zawiera zobowiązanie do przestrzegania przepisów dotyczących przerw w dostarczaniu energii elektrycznej;

4. art. 3 pkt. 13, pkt. 13a i pkt. 13b, art. 4 ust. 1, art. 5 ust. 2 pkt. i i 2, art. 5a ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo energetyczne, poprzez błędną wykładnię w/w przepisów, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uznał, że odbiorca końcowy, będący stroną umowy kompleksowej, może dochodzić roszczenia o wypłatę bonifikaty od przedsiębiorstwa prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji energii elektrycznej;

5. § 37a Rozporządzenia Taryfowego, poprzez błędną wykładnię tego przepisu, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uznał, że

obowiązek wypłaty bonifikaty ma charakter absolutny, tj. powstaje w każdym przypadku przekroczenia dopuszczalnego czasu przerwy w dostarczaniu energii elektrycznej, niezależnie od przyczyn przekroczenia tego czasu;

6. niezdefiniowanego w ustawie pojęcia „siły wyższej", poprzez błędne zastosowanie tego pojęcia, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wykluczył, aby warunki atmosferyczne, takiej jak opady marznącego śniegu i deszczu oraz szadź, bez względu na ich intensywność, mogły zostać uznane za działanie siły wyższej;

7. art. 56 ust. 1 pkt. 6 i ust. 6 ustawy Prawo energetyczne w zw. z art. 2 Konstytucji RP, poprzez niezastosowanie w/w przepisów, w następstwie czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki przy nakładaniu kary pominął okoliczność, że , odmawiając uznania roszczeń o wypłatę bonifikaty za uzasadnione, stosował się do wykładni przepisów prawa, prezentowaną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w okresie bezpośrednio poprzedzającym wszczęcie wobec postępowania o nałożenie kary.

W związku z powyższymi zarzutami powód wniósł o uchylenie Decyzji w całości, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa w postępowaniu według norm prawem przepisanych. Powód wniósł ponadto o dopuszczenie dowodów powołanych w uzasadnieniu odwołania, na okoliczności w nim wskazane.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie odwołania w całości oraz o oddalenie wniosków dowodowych zgłoszonych w uzasadnieniu odwołania.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie i zasądził od z siedzibą w na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia:

Powód jest przedsiębiorstwem energetycznym w rozumieniu ustawy - Prawo energetyczne. Powód, na podstawie koncesji udzielonej decyzją Prezesa URE z dnia 4 października 2007 roku Nr DEE/54/2717/W/2/2007/BT, prowadzi działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej dla obszarów: , obsługując około 2,3 min klientów. Ponadto powód pełni funkcję operatora systemu dystrybucyjnego na obszarze udzielonej mu koncesji.

Na obszarze działania powoda, w szczególności na terenie obszarów działania Oddziału w , w i w przede wszystkim w styczniu 2010 roku występowały trudne warunki pogodowe. Utrzymujące się przez ponad trzy tygodnie zmienne warunki atmosferyczne, takie jak opady marznącego śniegu z deszczem przy ujemnej temperaturze, intensywne opady mokrego śniegu w połączeniu z porywistym wiatrem powodującym zawieje i zamiecie, jak również intensywne zjawisko szadzi spowodowały masowe szkody w infrastrukturze na terenie w tym w infrastrukturze energetycznej i telekomunikacyjnej oraz w drzewostanie. Obserwowane zjawiska atmosferyczne były przyczyną utrzymujących się długotrwale, wielodniowych zagrożeń dla urządzeń energetycznych, efektem czego były rozległe zniszczenia elementów sieci elektroenergetycznej, co skutkowało przerwami w dostawie energii elektrycznej do odbiorców, trwającymi w niektórych rejonach nawet do trzech tygodni. Tylko w drugiej i trzeciej dekadzie stycznia 2010 r. uległo wyłączeniu m.in. 59 linii napowietrznych 110 kV (o łącznej długości 630 km), 363 linie napowietrzne SN (o łącznej długości 5126 km) oraz 982 kilometry linii nn. Na wymienionych liniach uszkodzeniu uległo m.in. 38 stanowisk 1365 słupów SN, 11 stacji słupowych SN/nn oraz ponad 640 słupów nn.

W okresie tym powód stosował taryfę dla energii elektrycznej zatwierdzoną decyzją Prezesa URE z dnia 15 stycznia 2009 roku ogłoszoną w Biuletynie Branżowym Urzędu Regulacji Energetyki - Energia Elektryczna Nr 12/2009 z dnia 15 stycznia 2009 roku oraz taryfę zatwierdzoną decyzją Prezesa URE z dnia 23 grudnia 2009 roku ogłoszoną w Biuletynie Branżowym Urzędu Regulacji Energetyki - Energia Elektryczna Nr 107/2009 z dnia 23 grudnia 2009 roku. Odpowiednio w pkt 5.1 i 4.4.1 tych taryf znajdował się następujący zapis: „ Za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej określonych w rozporządzeniu systemowym, odbiorcom końcowym na ich pisemny wniosek przysługują bonifikaty ustalone w sposób określony w § 37 ust. 1 i § 37a rozporządzenia taryfowego".

Na skutek szeregu sygnałów od odbiorców energii elektrycznej, zlokalizowanych w szczególności na terenie obszarów działania Oddziałów w , w i w , odnośnie nieotrzymania bonifikat w związku z przekroczeniem dopuszczalnego czasu przerw w dostawach energii elektrycznej, pismem z dnia 30 marca 2010 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zawiadomił powoda o wszczęciu z urzędu (zgodnie z art. 61 § 4 ustawy - k.p.a. w związku z art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne) postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej w związku z ujawnieniem w prowadzonej przez Przedsiębiorstwo działalności koncesjonowanej naruszenia prawa, polegającego na stosowaniu taryfy niezgodnie z określonymi w niej warunkami (art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne), tj. odmowie uznania przerw w dostarczaniu energii elektrycznej jako podstawy udzielenia bonifikat w odniesieniu do odbiorców posiadających umowy kompleksowe ze Sprzedawcą energii elektrycznej. Na wezwanie Prezesa URE do złożenia wyjaśnień i dokumentów mających związek ze sprawą powód kilkakrotnie składał stosowne dokumenty i zgłaszał wnioski dowodowe w postępowaniu administracyjnym. M.in. przy piśmie z dnia

9.04.2010 r. powód podał informację, iż w okresie od 26.02.2010 r. do 10.03.2010 r. odmówił on przyznania bonifikat 720 odbiorcom pomimo, że złożyli pisemne wnioski. Fakt niedotrzymania parametrów jakościowych energii elektrycznej (okres przerwy w dostawie energii elektrycznej dłuższy od określonego w § 40 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego) był – zdaniem Sądu pierwszej instancji – bezsporny.

W ocenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. Biorąc pod uwagę zapisy odpowiednio pkt 5.1 i 4.4.1 obu stosowanych przez powoda w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 15 marca 2010 r. taryf w zw. z treścią § 37 ust. 1 i § 37a rozporządzenia taryfowego i wobec bezspornego faktu, iż w okresie od 26.02.2010 r. do 10.03.2010 powód odmówił przyznania bonifikat 720 odbiorcom pomimo, że złożyli pisemne wnioski z uwagi na to, że okres przerwy w dostawie energii elektrycznej dłuższy od określonego w § 40 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego) - Sąd Okręgowy uznał, iż zostały spełnione przesłanki art.56 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U Nr 89 z 2006 r., poz. 625 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem karze pieniężnej podlega ten kto stosuje ceny lub stawki opłat wyższe od zatwierdzonych lub stosuje taryfę niezgodnie z określonymi w niej warunkami. Sąd pierwszej instancji uznał, iż odmowa przyznania bonifikat odbiorcom którzy złożyli pisemne wnioski, w sytuacji, gdy okres przerwy w dostawie energii elektrycznej dłuższy od określonego w § 40 cyt. rozporządzenia Ministra Gospodarki stanowiło stosowanie taryfy niezgodnie z określonymi w niej warunkami, co uzasadniało zastosowanie przytoczonej wyżej normy. Wobec powyższego – zdaniem tego Sądu - podniesione przez powoda w odwołaniu zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego – wbrew wywodom powoda – pozwany w zaskarżonej Decyzji nie dokonał ustalenia w zakresie istnienia oraz zasadności roszczeń cywilnoprawnych, gdyż nie odniósł się do merytorycznej zasadności żadnego z nich, poprzestając na ustaleniu, czy powód stosował pkt 5.1 taryfy dla energii elektrycznej zatwierdzonej Decyzją Prezesa URE z dnia 15 stycznia 2009 r. oraz pkt 4.4.1 taryfy dla energii elektrycznej zatwierdzoną Decyzją Prezesa URE z dnia 23 grudnia 2009 r. Mieściło się to w zakresie kompetencji Prezesa URE, a zatem zarzut naruszenia art. 175 ust. 1 Konstytucji RP, art. 2 k.p.c. i art.97 § 1 pkt 4 k.p.a. należało – zdaniem tego Sądu – uznać za bezzasadny.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zamieszczenie odpowiednio pkt 5.1 oraz pkt 4.4.1 w obu stosowanych w tym okresie taryfach nie pozostawia wątpliwości, że przyznawanie bonifikaty za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej określonych w rozporządzeniu systemowym jest jednym z warunków taryfy. W żaden sposób nie zmienia tego odwołanie się treści postanowienia taryfowego do obowiązujących przepisów prawa. Zdaniem tego Sądu nie ma znaczenia dla wynikającego z art.56 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo energetyczne obowiązku stosowania taryfy zgodnie z określonymi w niej warunkami, czy warunki te zostały wprowadzone w wykonaniu określonych przepisów czy też nie. Nawet jeśli określony zapis został wprowadzony wyłącznie z woli sporządzającego taryfę przedsiębiorstwa energetycznego, to obowiązujący w tym zapisie warunek musi być przez to przedsiębiorstwo przestrzegany. Taryfa stanowi bowiem integralna część umowy cywilnoprawnej pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą i jako taka jest wiążąca w zakresie określonych w niej warunków. Zdaniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przepis art. 56 ust 1 pkt 6 ustawy Prawo energetyczne ma na celu ochronę relacji cywilnoprawnej pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą w zakresie przestrzegania przez to przedsiębiorstwo

ustalonych przez siebie warunków – przez zastosowanie sankcji administracyjnoprawnych.

Zarzuty naruszenia art.46 ust. 4 pkt 8, art.47 ust. 1 ustawy energetyczne i § 5 ust. 3 pkt 4, § 37a i § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca w sprawie szczególnych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z w obrocie energią elektryczną – jako nie odnoszące się do istoty sprawy – Sąd pierwszej instancji uznał za bezprzedmiotowe.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma znaczenia, czy taryfa jest częścią umowy kompleksowej czy innej. Obowiązek udzielania bonifikat za niedotrzymanie warunków jakościowych dotyczy tego podmiotu, który pobiera opłatę za dostawę lub usługę przesyłu, gdyż bonifikata jest obniżeniem ceny. Przedmiotowy obowiązek taryfowy związany jest każdorazowo z treścią zawartej umowy i wynikających z niej wymagań jakościowych. Czyni to – w ocenie tego Sądu – bezprzedmiotowymi zarzuty naruszenia art. 3 pkt 13, pkt 13a i pkt 13 b, art. 4ust. 1, art.5 ust. 1 i 2, art. 5a ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne.

Za bezprzedmiotowy Sąd pierwszej instancji uznał również zarzut naruszenia art.65 § 2 k.c. wskazując, iż istotą naruszenia prawa jest nieprzyznawanie bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej określonych w rozporządzeniu systemowym, a więc reakcji powoda na niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej, nie zaś kwestia przestrzegania tych parametrów, gdyż obowiązek taki wynika wprost z art.4 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne.

W ocenie Sądu pierwszej instancji brak jest podstaw do podzielenia stanowiska powoda, że bonifikata jest „karą ustawową" lub też „karą umowną" bądź też, że ma charakter odszkodowawczy. Bonifikata zmniejsza bowiem wysokość świadczenia pieniężnego (ceny lub opłaty) w związku z wykonaniem świadczenia rzeczowego w niższej jakości. Funkcją bonifikaty jest wzajemne

dostosowanie wysokości świadczeń w wykonaniu zasady ich ekwiwalentności, a nie kompensata szkody. Bez znaczenia dla jej funkcji jest sposób obliczania wysokości bonifikaty, gdyż podobnie jak cena stanowi ona element umowy stron. Zdaniem Sądu *meriti* przyjęcie odmiennego punktu widzenia prowadziłoby w konsekwencji do sytuacji, w której ryzyko związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwo energetyczne ponosiłby odbiorca energii. Byłby on bowiem obowiązany do spełnienia swojego świadczenia pieniężnego w pełnej wysokości, pomimo że świadczenie wzajemne, chociażby na skutek zjawiska siły wyższej, było niższej jakości od umówionej. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że udzielenie bonifikaty nie wyłącza obowiązku odszkodowawczego, jeżeli następstwem nienależytego wykonania zobowiązania była szkoda wierzyciela. Z uwagi na taki charakter bonifikaty przyczyna wywołująca zdarzenie powodujące konieczność jej udzielenia, jest – zdaniem Sądu – bez znaczenia. Wystąpienie zjawiska „siły wyższej" może wyłączać odpowiedzialność odszkodowawczą ale nie uzasadnia naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń. W świetle powyższego zarzut naruszenia § 37a rozporządzenia taryfowego i błędnego zastosowania pojęcia „siły wyższej" Sąd pierwszej instancji uznał za bezprzedmiotowy.

Za bezzasadny Sąd Okręgowy również uznał zarzut naruszenia art.56 ust. 1 pkt 6 i ust. 6 ustawy Prawo energetyczne w zw. z art. 2 konstytucji RP, bowiem załączone do odwołania pismo z dnia 26.01.2010 r. zostało podpisane przez Rzecznika Odbiorców Paliw i Energii, a nie przez pozwanego, a ponadto – podobnie jak i w złożonym piśmie z k- 57 , bez daty i niepodpisanym – brak jest w nim wskazówki do niestosowania przewidzianych taryfą bonifikat. Obydwa pisma zawierają jedynie informację że spory cywilnoprawne na tle umów rozstrzygają sądy powszechne i one też mogą w sposób wiążący zakwalifikować określone zdarzenie jako siłę wyższą. Tych wzmianek nie

można w żaden sposób uznać za wykładnię przepisów prawa, zgodnie z którą powód miałby podstawę do odmowy przyznania bonifikat.

Odnosząc się do wysokości nałożonej kary, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż w należyty sposób uwzględnia ona stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Sąd ten miał na względzie, że powód odmówił udzielenia bonifikat 740 odbiorcom. Odniesiona z tego tytułu korzyść wyniosła ponad zł. W ocenie tego Sądu opierając się na doświadczeniu życiowym należy domniemywać, że takie postępowanie zniechęciło kolejnych odbiorców do złożenia takiego wniosku, szczególnie jeśli należne byłyby z tytułu bonifikat mniejsze kwoty.

Z powyższych przyczyn Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów odwołanie oddalił wobec braku podstaw do jego uwzględnienia – zgodnie art.479[53]§ 1 k.p.c. O kosztach postępowania Sąd pierwszej instancji orzekł stosownie do wyniku sporu, zasądzając na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych w myśl art.98 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżył apelacją powód w , zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu, poprzez:

a) przyjęcie, że odmowa wypłaty bonifikaty odbiorcom może być kwalifikowana, jako stosowanie taryfy niezgodnie z jej warunkami, podczas gdy pojęcie warunków taryfy należy odnosić do jej treści zdeterminowanej przepisami prawa energetycznego oraz rozporządzenia taryfowego, z których wynika, że taryfa określa wyłącznie sposób ustalenia bonifikaty, tj. mechanizm obliczania jej wysokości, nie zaś przesłanki (okoliczności) uzasadniające wypłatę bonifikaty; również postanowienia taryf Powoda, których naruszenie zostało mu zarzucone przez Pozwanego, regulowały wyłącznie sposób ustalenia

wysokości bonifikaty; tym samym odmowy wypłaty bonifikaty za niedostarczenie energii elektrycznej nie można oceniać pod kątem jej zgodności czy też niezgodności z warunkami taryfy, a w konsekwencji brak jest podstaw do nałożenia kary w oparciu o art. 56 ust. 1 pkt 6 pr. energ.;

b) przyjęcie, że Prezes URE, oceniając zgodność stosowania taryfy - polegającego na odmowie wypłaty bonifikat — z jej warunkami, nie dokonał w przedmiotowej sprawie ustalenia istnienia oraz zasadności roszczeń cywilnoprawnych dotyczących bonifikaty, a także, że bonifikaty przysługują odbiorcy w każdym przypadku przekroczenia dopuszczalnych przerw w dostawie energii elektrycznej, podczas gdy nie jest możliwe stwierdzenie bezzasadności odmowy wypłaty bonifikat bez ustalenia, że w konkretnym przypadku przysługują one odbiorcy, zaś przepisy prawa energetycznego nie dają Prezesowi URE kompetencji do dokonywania takich ustaleń, natomiast orzec o zasadności wypłaty bonifikaty może wyłącznie sąd powszechny w indywidualnym sporze pomiędzy odbiorcą a przedsiębiorstwem energetycznym; bonifikaty stanowią bowiem element cywilnoprawnych relacji kontraktowych łączących te podmioty i jako takie należą się za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez przedsiębiorstwo energetyczne, w postaci niedostarczenia energii elektrycznej, chyba że jest ono następstwem okoliczności za które przedsiębiorstwo energetyczne nie ponosi odpowiedzialności (w tym również okoliczności stanowiących przejaw siły wyższej); tym samym bonifikaty, nie pełnią funkcji wyrównania wzajemnych świadczeń stron, lecz stanowią surogat odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, a co za tym idzie można im przypisać charakter kary ustawowej.

c) przyjęcie, że stosowanie taryfy niezgodnie z warunkami w każdym przypadku uzasadnia przypisanie przedsiębiorstwu energetycznemu odpowiedzialności określonej w art. 56 ust. 1 pkt 6 i nałożenie kary przez Prezesa URE, podczas

gdy – nawet w razie przyjęcia, iż odmowa wypłaty bonifikat może być kwalifikowana jako stosowanie taryfy niezgodnie z jej warunkami – nie można powodowi przypisać odpowiedzialności za naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 6 prawa energetycznego, ponieważ odpowiedzialność ta nie ma charakteru absolutnego i podlega wyłączeniu w sytuacji, gdy naruszenie jest następstwem niezależnych od przedsiębiorstwa energetycznego, pozostających poza jego kontrolą okoliczności o charakterze zewnętrznym; zgodnie bowiem z przyjętymi standardami orzekania w sprawie odwołań od decyzji organów administracyjnych nakładających karę pieniężną, należy w takich sprawach zapewnić przedsiębiorcom wyższy poziom sądowej ochrony praw, co przejawia się m. in. w uwolnieniu przedsiębiorcy od odpowiedzialności, gdy obiektywne okoliczności danej sprawy uniemożliwiają przypisanie mu naruszenia przepisów ustawy; w ocenie powoda zaś takie właśnie okoliczności zachodzą w niniejszej sprawie, jako że odmowa wypłaty bonifikaty była następstwem zaistnienia przerw w dostawie energii, spowodowanych wyjątkowymi, ekstremalnymi warunkami atmosferycznymi, stanowiącymi przejaw siły wyższej;

d) przyjęcie, że kara nałożona przez Prezesa URE jest adekwatna do zakwestionowanego naruszenia prawa, gdy tymczasem wysokość nałożonej kary jest nieuzasadniona, zważywszy na stopień społecznej szkodliwości czynu, tj. wartość złożonych wniosków o wypłatę bonifikaty;

Wskazując na powyższe apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania powoda oraz uchylenie zaskarżonej Decyzji w całości, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmniejszenie nałożonej w pkt. 2 Decyzji kary oraz uchylenie Decyzji w przedmiotowym zakresie; ewentualnie o uchylenie Wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Apelujący wnosił ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów

postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie jedynie częściowo, tj. w zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego – art. 56 ust. pkt 6 prawa energetycznego – odnoszącego się do wysokości nałożonej kary. Natomiast w pozostałym zakresie podniesione w niej zarzuty nie są zasadne.

Odnosząc się do zarzutu zawartego w pkt 1a – błędnego przyjęcia, że odmowa wypłaty bonifikaty może być kwalifikowana jako stosowanie taryfy niezgodnie z jej warunkami – powołać należy definicję ustawową taryfy. Zgodnie z art. 3 pkt 17) prawa energetycznego taryfa to zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzany jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą. Z brzmienia tego przepisu wynika, że taryfa jest zbiorem dwóch elementów, z których jeden to ceny i stawki opłat dla określonych w taryfie grup odbiorców, a drugi to warunki stosowania tych cen i stawek opłat wobec odbiorców. Żaden z tych elementów z osobna nie stanowi taryfy, tylko ich łączne zestawienie może tworzyć taryfę (vide: Komentarz do ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne pod redakcją M. Swory i Z. Murasa, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2010, str. 238). Taryfa stanowi integralną część umowy zawieranej zgodnie z art. 5 Prawa energetycznego pomiędzy przedsiębiorcą energetycznym a odbiorcą, w tym także umowy kompleksowej (art. 5 ust. 3 i 4 Prawa energetycznego).

Na powodzie, jako przedsiębiorstwie energetycznym posiadającym koncesję, ciąży wyrażony w przepisie art. 47 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, obowiązek ustalenia taryfy, która podlega zatwierdzeniu przez

Prezesa URE, z zastrzeżeniem uregulowań zawartych w art. 49 tej ustawy, a dotyczących warunków zwolnienia przez Prezesa URE przedsiębiorstw energetycznych z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia. Zatem powód opracowując taryfę odpowiednio do zakresu wykonywanej działalności koncesjonowanej – dystrybucji energii elektrycznej – ustala stawki opłat oraz warunki ich stosowania. Taryfa powoda, która jest zatwierdzana przez Prezesa URE, obowiązuje odbiorców przyłączonych do sieci tego przedsiębiorstwa.

Określenie szczegółów w kwestii, jak kształtować taką taryfę, ustawodawca delegował przepisem art. 46 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne do rozporządzenia taryfowego w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf dla energii elektrycznej oraz szczegółowych zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 r., Dz. U. Nr 128, poz. 895 z późn. zm., zwane dalej „rozporządzeniem taryfowym"; obecnie obowiązujące – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r., Dz. U. Nr 189, poz. 1126 z późn. zm.). Zgodnie zaś z art. 46 ust. 4 pkt 8 tej ustawy rozporządzenie powinno określać w szczególności „sposób ustalania bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej i standardów jakościowych obsługi odbiorców". Znalazło to odzwierciedlenie w treści § 5 ust. 3 rozporządzenia taryfowego, w myśl którego „przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji energii elektrycznej zawiera w taryfie: (...) sposób ustalania bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (...)".

W okresie relewantnym w niniejszej sprawie powód stosował taryfę dla energii elektrycznej zatwierdzoną decyzją Prezesa URE z dnia 15 stycznia 2009 r., znak: DTA-4211- 125(13)/2008/2009/2717/II/DK oraz taryfę zatwierdzoną decyzją Prezesa URE z dnia 23 grudnia 2009 r., znak: DTA-4211-113(10)/2009/2717/III/DK. W obu tych taryfach – odpowiednio w pkt 5.1 i w

pkt 4.4.1 - zawarte zostało postanowienie o treści: „ Za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej określonych w rozporządzeniu systemowym, odbiorcom końcowym na ich pisemny wniosek przysługują bonifikaty ustalone w sposób określony w § 37 ust. 1 i § 37a rozporządzenia taryfowego (..)". § 37a rozporządzenia taryfowego zaś stanowi, że: „za każdą niedostarczoną jednostką energii elektrycznej odbiorcy końcowemu przysługuje bonifikata w wysokości pięciokrotności ceny energii elektrycznej, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b ustawy, za okres, w którym wystąpiła przerwa w dostarczaniu tej energii; ilość niedostarczonej energii elektrycznej w dniu, w którym miała miejsce przerwa w jej dostarczaniu, ustala się na podstawie poboru tej energii w odpowiednim dniu poprzedniego tygodnia, z uwzględnieniem czasu dopuszczalnych przerw określonych w umowie lub odrębnych przepisach". Jak wynika z powyższego przepisu określono w nim nie tylko sposób obliczania bonifikaty, ale także warunek jej stosowania. Warunkiem tym jest wystąpienie przerwy w dostawie energii elektrycznej. Nie można tym samym zgodzić się z twierdzeniem powoda, iż taryfa określa wyłącznie sposób ustalenia bonifikaty, tj. mechanizm obliczania jej wysokości, nie zaś przesłanki (okoliczności) uzasadniające wypłatę bonifikaty. Skoro bowiem zapis w taryfie odsyła wprost do § 37a rozporządzenia taryfowego, w którym to przepisie określono nie tylko mechanizm obliczania bonifikaty, ale przede wszystkim przesłankę uzasadniającą wypłatę bonifikaty, to odmowa wypłaty bonifikaty za niedostarczenie energii elektrycznej musi być oceniana pod kątem jej zgodności z warunkami taryfy.

Zważyć należało, iż bonifikata należy się odbiorcy końcowemu. W myśl art. 3 pkt 13 ustawy - Prawo energetyczne odbiorcą jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Odbiorcą końcowym, zgodnie z art. 3 pkt 13a tej ustawy, jest odbiorca dokonujący zakupu paliw lub energii na własny użytek. Do odbiorców

końcowych ustawa - Prawo energetyczne zalicza również grupę odbiorców określoną w art. 3 pkt 13b tej ustawy, czyli odbiorców paliw lub energii w gospodarstwie domowym, którzy dokonują zakupu paliw lub energii wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym. Zakupu tego można dokonywać tylko i wyłącznie na podstawie umowy sprzedaży lub umowy kompleksowej. Żadna z tych umów nie jest zawierana z przedsiębiorstwem dystrybucyjnym, a mimo to podmioty dokonujące zakupu paliw lub energii na podstawie tych umów są określane w § 37a rozporządzenia taryfowego mianem odbiorców końcowych. Wobec tego należy uznać, iż są oni również odbiorcami, o których mowa w taryfie operatora systemu dystrybucyjnego, w tym wypadku w taryfie powoda. Odbiorców korzystających z usługi kompleksowej wiąże tylko jedna umowa z przedsiębiorstwem energetycznym – umowa ze sprzedawcą energii elektrycznej. Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, podmiotem zobowiązanym do zapewnienia świadczenia usługi kompleksowej i zawarcia umowy kompleksowej jest sprzedawca z urzędu. Brzmienie przepisu art. 5a ust. 1 ustawy wskazuje na powinność sprzedawcy z urzędu do zapewnienia świadczenia usługi kompleksowej odbiorcom w gospodarstwie domowym niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy zawarcia umowy kompleksowej, o której mowa w art. 5 ust. 3 tej ustawy. Sprzedawcą z urzędu, zgodnie z art. 3 pkt 29 ustawy - Prawo energetyczne, jest przedsiębiorstwo posiadające koncesję na obrót energią elektryczną świadczące usługi kompleksowe odbiorcom w gospodarstwach domowych niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy. Oznacza to, że na sprzedawcy z urzędu ciąży obowiązek nie tylko sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom w gospodarstwach domowych niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy, lecz także jest on zobowiązany do zapewnienia dostarczenia tej energii do punktu odbioru. Korzystający z usługi kompleksowej odbiorca otrzymuje energię elektryczną na podstawie jednej umowy, którą zawarł właśnie ze sprzedawcą z

urzędu. Należy w tym miejscu wskazać, że przedsiębiorstwo energetyczne świadczące odbiorcy usługę kompleksową, zgodnie z § 5 ust. 5 rozporządzenia taryfowego, jest zobowiązane do rozliczania się z tym odbiorcą na podstawie stawek opłat oraz zgodnie z warunkami stosowania tych stawek wynikającymi z taryf obowiązujących w przedsiębiorstwie wykonującym działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, do którego sieci odbiorca jest przyłączony (obecnie jest to § 30). Jak wynika z tych przepisów, sprzedawca z urzędu nie jest uprawniony do swobodnego kształtowania opłat za usługę dystrybucji świadczoną w ramach umowy kompleksowej. W rozliczeniach z odbiorcami jest on związany taryfą przedsiębiorstwa dystrybucyjnego. W tym zakresie taryfa Sprzedawcy odsyła do taryfy Powoda. Zgodnie z rozdziałem 6 taryfy Sprzedawcy dla odbiorców grup taryfowych G, zatwierdzonej decyzją Prezesa URE z dnia 22 stycznia 2010 r., znak: DTA-4211 - 78(20)/2009/2010/13851/III/DK, obowiązującej od dnia 6 lutego 2010 r.: „Za niedotrzymanie przez Operatora parametrów jakościowych energii, określonych w rozporządzeniu systemowym oraz za niedotrzymanie, zarówno przez Operatora jak i przez Sprzedawcą standardów jakościowych obsługi odbiorców, określonych w rozporządzeniu systemowym, odbiorcom na ich wniosek przysługują bonifikaty ustalone w sposób określony w taryfie Operatora.". Nadto, poprzednio obowiązująca taryfa Sprzedawcy, zatwierdzona decyzją Prezesa URE z dnia 2 stycznia 2009 r., znak: DTA-4211- 128(12)/2008/13851 /II/DK, zawiera rozdział 6 o podobnej treści. Zapis ten jest związany z zapisem zawartym w taryfie Powoda (odpowiednio pkt 5.1 i 4.4.1 taryf). Ze złożonych w postępowaniu administracyjnym dokumentów wynika, iż Sprzedawca odmówił odbiorcom udzielenia bonifikat z tytułu niedostarczonej energii elektrycznej w związku z awariami sieci elektroenergetycznych uzasadniając to otrzymanym w tej sprawie stanowiskiem powoda, który powoływał się na

wystąpienie przerw w dostawie energii elektrycznej na skutek działania siły wyższej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest również zasadny zarzut podniesiony przez powoda w pkt 1b apelacji (pkt II uzasadnienia apelacji) sprowadzający się do stwierdzenia wykroczenia przez Prezesa URE poza swoje kompetencje i dokonywania oceny istnienia oraz zasadności roszczeń cywilnoprawnych z tytułu bonifikaty należnej za niedostarczenie energii elektrycznej. Gdyby przyjąć punkt widzenia powoda wówczas przepis art. 56 ust. 1 pkt 6 prawa energetycznego stałby się przepisem martwym. Przepis ten stanowi bowiem, iż karze pieniężnej podlega ten, kto stosuje ceny lub stawki opłat wyższe od zatwierdzonych lub stosuje taryfę niezgodnie z określonymi w niej warunkami. Stosowanie cen lub stawek opłat wyższych od zatwierdzonych w taryfie – tak samo jak odmowa udzielenia bonifikaty za niedostarczanie energii (czyli stosowanie taryfy niezgodnie z jej warunkami) – skutkuje powstaniem po stronie odbiorcy roszczenia o zapłatę (albo o zwrot nadpłaconych kwot, albo o zasądzenie kwot bonifikaty) na podstawie łączącej strony umowy mającej charakter cywilnoprawny. Jeśli więc uznać, iż każdorazowo, gdy Prezes URE ocenia stosowanie zawyżonych stawek opłat i cen w stosunku do określonych w taryfie, bądź stosowanie taryfy niezgodnie z jej warunkami, to dokonuje oceny istnienia i zasadności roszczenia cywilnoprawnego a nie, iż wypełnia swoje obowiązki nałożone przepisem prawa energetycznego - w tej sytuacji wątpliwe byłoby ratio legis przepisu art. 56 ust. 1 pkt 6 prawa energetycznego. Zakładając istnienie racjonalnego ustawodawcy, który wprowadził do ustawy powyższy przepis nadając mu charakter normy administracyjno-karnej, gdyż przewidział możliwość wymierzenia kary pieniężnej za działanie określone w tym przepisie – należy tym samym uznać, iż stanowisko powoda opiera się na niesłusznych przesłankach. W szczególności nie może być wywodzony pogląd, iż „zakres

ingerencji Prezesa URE w relacje cywilnoprawne, a co za tym idzie „ochrony relacji cywilnoprawnej pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą" sprawowanej przez Prezesa URE wyznaczają ściśle przepisy prawa energetycznego. Dają one bowiem Prezesowi URE kompetencje do rozstrzygania sporów pomiędzy odbiorcą a przedsiębiorstwem energetycznym jedynie w przypadkach wymienionych w art. 8 ust. 1 prawa energetycznego." O ile pierwszy człon tego stwierdzenia jest poprawny, bowiem Prezes URE nie może wykraczać poza ramy wyznaczone prawem, w tym przepisami prawa energetycznego, o tyle drugie zdanie stoi w sprzeczności choćby z treścią przywoływanego art. 56 ust. 1 pkt 6, jak też pkt 5, 12, 14, 15 czy pkt 18 tego artykułu.

Przedmiotem postępowania zakończonego zaskarżoną decyzją w niniejszej sprawie była ocena działań Powoda w zakresie przestrzegania warunków określonych w taryfie. Należy zauważyć, że odpowiedzialność za naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne, czyli tzw. delikt administracyjny, jest oderwana od stosunków obligacyjnych jakie mogą zaistnieć pomiędzy odbiorcami końcowymi, przedsiębiorstwem obrotu (sprzedawcą) oraz przedsiębiorstwem dystrybucyjnym (powodem). Podzielić należy stanowisko pozwanego, iż ustawa - Prawo energetyczne stanowi lex specialis w stosunku do ustawy kodeks cywilny, zatem zgodnie z zasadą lex specialis derogat legi generali przepisy tego prawa mają pierwszeństwo w stosowaniu przed przepisami kodeksu cywilnego, które stosuje się tylko w zakresie nieuregulowanym w ustawie - Prawo energetyczne.

Z powyższych względów należało uznać, iż pomimo tego, że samo roszczenie odbiorcy o wypłatę bonifikaty ma charakter cywilnoprawny i może być dochodzone przez niego wyłącznie przed sądem powszechnym – nie pozbawia to Prezesa URE kompetencji w zakresie oceny, czy odmowa wypłaty bonifikat odbiorcom na taką skalę, jak miała miejsce w przedmiotowym okresie,

stanowi wypełnienie dyspozycji art. 56 ust. 1 pkt 6 prawa energetycznego. Tym samym podniesiony przez powoda w pkt 1 b apelacji zarzut nie mógł zostać uznany za słuszny.

Prawo energetyczne nie zawiera legalnej definicji „bonifikaty", słusznie zatem podnosił pozwany, iż wobec tego należy wywieść znaczenie tego pojęcia z języka potocznego. Zgodnie z definicją zawartą w Encyklopedii PWN „bonifikata" to „rabat, upust, skonto, ekon. zniżka od ustalonej ceny towaru lub produktu na rzecz nabywcy" (www.encyklopedia.pwn.pl). Zwyczajowo przyjęte jest, iż sprzedawcy udzielają bonifikat z tytułu różnic ilościowych w towarze nie wyrównywanych w naturze, z tytułu braków i odchyleń jakościowych przekraczających dopuszczalne normy oraz z tytułu zmian stanu towaru i ubytków naturalnych. Bonifikata jest pojęciem z dziedziny ekonomii,; ma charakter wyrównawczy, a nie odszkodowawczy, stanowiąc dodatkowe wynagrodzenie kompensujące nabywcy braki jakościowe lub ilościowe dostarczonego towaru nie wyrównane w naturze, które powstały niezależnie od winy sprzedawcy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafne jest więc przyjęcie, że skoro bonifikaty nie mają charakteru odszkodowawczego za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, nie stosuje się do nich przepisów dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej. W przypadku bonifikat należnych odbiorcom za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi, zostały one zagwarantowane przez ustawodawcę w art. 45a ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne. Przepis ten nie wskazuje na żadne okoliczności, w których przedsiębiorstwo energetyczne mogłoby zwolnić się z obowiązku udzielenia bonifikat. W przypadku bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej ustawodawca w art. 46 ust. 4 pkt 8 ustawy - Prawo energetyczne upoważnił Ministra Gospodarki do określenia w rozporządzeniu sposobu ustalania przez przedsiębiorstwa energetyczne bonifikat za

niedotrzymanie parametrów jakościowych energii elektrycznej i standardów jakościowych obsługi odbiorców, nie wskazując, iż strony mogą w umowie odstąpić od sposobu ich ustalania wskazanego w rozporządzeniu. Ustawodawca, nie pozostawiając tej kwestii do uregulowania w umowie bądź w taryfie, działał w celu zabezpieczenia interesu odbiorców i w związku z tym przepisy § 37 i § 37a rozporządzenia taryfowego mają charakter bezwzględnie obowiązujący (obecnie §40 i 41). Z przepisu § 37a rozporządzenia taryfowego, zawierającego unormowanie odnoszące się wprost do bonifikaty za przerwy w dostarczaniu energii elektrycznej – jak wskazano wyżej – wynikają dwie przesłanki powstania obowiązku udzielenia tej bonifikaty. Pierwszą przesłanką jest wystąpienie przerw w dostarczaniu energii elektrycznej, a drugą przekroczenie dopuszczalnego czasu przerw w dostarczaniu tej energii określonego w umowie lub odrębnych przepisach. Prowadzi to do wniosku, że regulacja powyższa uniezależnia wypłatę bonifikaty od przyczyny przerw w dostawie energii elektrycznej, zaś brak wskazania okoliczności wyłączających obowiązek udzielenia bonifikaty wskazuje na to, że ma on charakter bezwzględny. Bonifikata stanowi zatem obniżenie wynagrodzenia należnego sprzedawcy usługi kompleksowej za niedostarczanie energii na skutek wystąpienia przerw dłuższych niż dopuszczone przepisami prawa. Stanowi to wyraz zachowania zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron. W tym więc kontekście podnoszony przez powoda brak zawinienia co do przyczyn zaistnienia przerw w dostawie energii elektrycznej oraz długości ich trwania, nie może być rozpatrywany jako podstawa do odmowy udzielania bonifikat. Kwestia ta powinna jednak – zdaniem Sądu Apelacyjnego – znaleźć odzwierciedlenie w wysokości wymierzonej kary pieniężnej, której wysokość określona w zaskarżonej decyzji jest rażąco zawyżona.

Przyznać należy słuszność stanowisku pozwanego, że przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii, zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1

ustawy - Prawo energetyczne, jest obowiązane utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w te paliwa lub energię w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Równocześnie powód, z uwagi na powierzenie mu funkcji operatora systemu dystrybucyjnego, jest odpowiedzialny za ruch sieciowy w systemie dystrybucyjnym elektroenergetycznym, bieżące i długookresowe bezpieczeństwo funkcjonowania tego systemu, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci dystrybucyjnej (art. 3 pkt 25 ustawy - Prawo energetyczne). Powód został więc przez ustawodawcę wprost zobowiązany do świadczenia usługi dystrybucji w sposób ciągły i niezawodny.

Niesporny w niniejszej sprawie jest fakt, iż w okresie od 1 stycznia do 15 marca 2010 r. na obszarze działania powoda wystąpiły specyficzne i wyjątkowo groźne dla infrastruktury energetycznej warunki pogodowe, co doprowadziło do szeregu awarii sieci elektroenergetycznych, a w konsekwencji przerw w dostawie energii elektrycznej, w szczególności na terenie oddziałów powoda w . Przy ujemnej temperaturze padał deszcz i śnieg z deszczem, które bardzo szybko zamarzały m.in. na liniach, słupach, stacjach energetycznych oraz okolicznych drzewach. Powodowało to ogromne obciążenia prowadzące bezpośrednio do niszczenia sieci, poprzez drzewa opadające na linie energetyczne skutkujące w konsekwencji zrywaniem przewodów i uszkodzeniem konstrukcji wsporczej słupów. Ponadto pojawiły się w tym okresie kolejne niekorzystne zjawiska pogodowe, takie jak szadź, powodująca uszkodzenia linii wysokiego, średniego i niskiego napięcia na bardzo długich odcinkach, czego skutkiem były częstokrotnie równoczesne wyłączenia zasilania podstawowego i rezerwowego, prowadzące do długotrwałych ograniczeń w dostawach energii elektrycznej do odbiorców. Efektem zaistniałych awarii sieci elektroenergetycznych były przerwy w dostawie energii elektrycznej do odbiorców (dochodzące nawet do 410 godzin).

Niesporny jest również fakt, iż w okresie od 1 stycznia do 15 marca 2010 r. bezpośrednio do Powoda lub za pośrednictwem Sprzedawcy zostało przez odbiorców złożone ogółem 740 wniosków (wg numerów ewidencyjnych odbiorców), w tym 516 wniosków odbiorców z grup G, odnośnie wypłaty bonifikat z tytułu niedostarczonej energii elektrycznej. Wobec niewątpliwego przekroczenia czasu dopuszczalnych przerw określonych w § 40 ust. 5 rozporządzenia systemowego - odbiorcom tym przysługiwała bonifikata za każdą jednostkę energii elektrycznej, która nie została dostarczona w okresie przekraczającym dopuszczalną przerwę. Bonifikaty te nie zostały odbiorcom końcowym przyznane i to właśnie zachowanie powoda, polegające na odmowie wypłat bonifikat odbiorcom końcowym, zostało uznane za naruszenie prawa z uwagi na stosowanie taryfy niezgodnie z określonymi w niej warunkami, co stanowiło przesłankę do wymierzenia Powodowi kary pieniężnej na podstawie przepisu art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy - Prawo energetyczne, a nie zbyt długie usuwanie uszkodzeń sieci energetycznych.

Zgodnie z art. 56 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne, wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć 15 % przychodu ukaranego przedsiębiorcy, wynikającego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym. Pomimo że kara nałożona na Powoda, w wysokości ustalonej zaskarżoną decyzją wynosi jedynie % przychodu Powoda uzyskanego w 2010 r., to obiektywnie jej wysokość (zł) – zdaniem Sądu Apelacyjnego – jest rażąco niewspółmierna do wagi naruszenia. Oczywistym jest, iż kara nie może mieć charakteru symbolicznego, ale nie może też prowadzić do nadmiernego represjonowania przedsiębiorcy energetycznego. Nałożona kara administracyjna powinna uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu, zawinienia, dotychczasowe zachowanie podmiotu, możliwości finansowe adresata kary pieniężnej, w tym spełniać przesłankę proporcjonalności . Jak wskazuje się w doktrynie, przesłanka sytuacji

finansowej adresata kary pieniężnej jest powiązana z zasadą proporcjonalności, co oznacza, że środki prawne nie powinny być nadmiernie uciążliwe oraz powinny pozostawać we właściwej proporcji do charakteru czynu oraz skutków naruszenia obowiązujących norm prawnych. Zauważyć należy, iż powód obsługuje ponad 2 mln odbiorców końcowych, z których jedynie 740 złożyło wnioski o wypłatę bonifikat, nieuwzględnione przez powoda. Wartość nieudzielonych bonifikat wyniosła kwotę zł. Mając nawet na uwadze, iż część odbiorców zniechęcona postawą powoda zaniechała składania takiego wniosku, to – uwzględniając również funkcję represyjną kary nakładanej na podstawie art. 56 Prawa energetycznego – należało uznać, iż adekwatną i zgodną z zasadą proporcjonalności będzie kara w wysokości zł. Nie można bowiem pominąć katastrofalnego wręcz rozmiaru i charakteru opadów atmosferycznych w tamtym okresie, powodujących rozległe uszkodzenia linii energetycznych, co wymuszało na powodzie podejmowanie działań ukierunkowanych w pierwszej kolejności na usuwanie skutków awarii i przywracanie działania sieci dystrybucyjnych. Powód mógł więc pozostawać w przekonaniu, iż czynione przez niego wysiłki i brak zawinienia co do przyczyn powstawania awarii sieci energetycznych, uzasadniają zwolnienie go z odpowiedzialności za wypłatę bonifikat. To, iż powyższe przekonanie okazało się błędne, zostało wyjaśnione w niniejszym postępowaniu i zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest rzeczywistej potrzeby nakładania na powoda bardziej dotkliwej kary, aniżeli zł.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku o kosztach procesu za drugą instancję rozstrzygając stosownie do art. 100 k.p.c., uznając, iż pozwany przegrał sprawę w 70 % i w takim stosunku zasądzając od niego koszty należne powodowi.

SĄD APELACYJNY W WARSZAWIE